

De Grave

lijn, namelijk de verdere ontwikkeling van het internationale recht en het bezien van de technische aspecten, ook wil bewandelen en daarop het accent legt. Maar dan ligt het volstrekt in de rede om, totdat hierover internationale afspraken zijn gemaakt, een moratorium te bepleiten voor het gebruik van clusterwapens als het gebruik op dit moment onaanvaardbaar is.

Minister **De Grave**: Voorzitter! Ik wil de heer Van Bommel ook verwijzen naar mijn schriftelijke antwoorden op dit punt; die zijn volledig consistent met hetgeen ik hier heb gezegd. Mijn informatie is dat in de deskundigen-bijeenkomst met een groot aantal partijen op deze tweede lijn is ingezet. Ik heb u uitgelegd dat de inzet van de Nederlandse regering om dit doel te bereiken, zowel is gelegen in de aanpassing van het conventionele wapensverdrag als de aanpassing van clusterwapens, om daarmee de veiligheid te vergroten. Dat is de hoofdlijn. Als de Nederlandse regering tegelijk een moratorium zou moeten bepleiten, dan zou de effectiviteit van de Nederlandse inzet worden belemmerd. Daarnaast vind ik het een groot probleem dat het moratorium betekent dat, als Nederland een actieve, militair-operationeel verantwoorde bijdrage zou moeten leveren in een soort Kosovo-situatie, ik gedwongen ben om over te gaan tot de inzet van alternatieven, die schadelijker zijn dan de inzet van het clusterwapen. Dat is overigens geen overweging van de ICRC, maar wel van de Nederlandse regering.

De heer **Van Bommel** (SP): Dat doet geen recht aan de inzet van de motie. In de motie wordt verzocht om op de NAVO-raad een internationaal moratorium te bepleiten. Het gaat niet om eenzijdige stappen van Nederland, maar om het starten van de discussie in de NAVO-raad, conform het standpunt van het internationale Rode Kruis. Dat standpunt is bovendien ook door de minister in november, dus twee maanden na het overleg met het Rode Kruis, in een brief aan de Eerste Kamer bepleit. Ik denk dat de situatie echt anders is.

Minister **De Grave**: Dat laatste is niet juist. Als Nederland pleit voor een moratorium, zou het trouwens wel buitengewoon ongeloofwaardig

zijn als Nederland vervolgens wel clusterwapens gebruikt. En dan moet ik aan andere landen toch kunnen uitleggen dat in een soort Kosovo-situatie die andere landen dat wapen niet mogen gebruiken en dat zij die slechtere alternatieven moeten gebruiken. Ik vind dat echt een non-argument. U zult mij ervan moeten overtuigen dat in de huidige situatie voor die doelstellingen een minder schadelijk alternatief beschikbaar is. Ik heb aangegeven dat dit alternatief er niet is en dan is er geen geloofwaardig verhaal voor een moratorium. Bovendien heeft de Nederlandse regering een goed alternatief geboden, waarvoor veel waardering in de Kamer bestaat. Dat alternatief pakt echt de oorzaak aan, namelijk door de negatieve effecten van het clusterwapen te verminderen en het wapen scherper in te kaderen in de gesprekken over het conventionele wapensverdrag. Ik verzoek de Kamer om die inzet van de regering te steunen en om niet over te gaan tot het aannemen van de motie-Van Bommel.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Ik aarzel over die alternatieven. Vanochtend was het moeilijk om de argumenten daarvoor te weerleggen. Dat zijn militair-technische kwesties en ik zou daar graag op een ander moment over willen discussiëren. Ik heb namelijk berichten ontvangen dat de effectiviteit van die clusterwapens niet altijd zo groot was als wij destijds aangenomen hebben. Wij kunnen die discussie moeilijk nu beslechten en dat alternatief zal voor mij niet de doorslag geven.

Minister **De Grave**: Ik vind het prima om daar later over te discussiëren. Maar dan geldt voor mij van tweeën één. Of u vindt dit een belangrijk punt en u voelt zich verantwoordelijk voor een eventuele situatie, waarin Nederland een bijdrage moet leveren. Dan moet u met mij kunnen beoordelen of er goede alternatieven zijn. Ik ben graag bereid om daar met u over door te praten. Ik zeg u dan een uitvoerige notitie toe. Maar als wij daarover moeten doorpraten, vraag ik u om in afwachting van het resultaat van die discussie op dit moment geen motie te steunen, die eigenlijk al een conclusie trekt. Als u nu een motie steunt om een moratorium te bepleiten, heeft die discussie geen zin meer. Ik zou het fair vinden dat, als u erover wil

doorpraten en ik u een uitvoerige notitie stuur, u nog geen uitspraak over deze motie en over het moratorium doet.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Morgen na de lunchpauze zal over de motie worden gestemd.

Sluiting 23.06 uur

□

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter terzake gedane voorstellen:

1. vier brieven van de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, met de mededeling, dat zij in haar vergadering van 20 februari 2001 de haar door de Tweede Kamer toegezonden voorstellen van wet, gedrukt onder de nummers 27119, 27400-XV, 27400-E en 27400-X heeft aangenomen en nummer 26161 heeft verworpen.

De voorzitter stelt voor, deze brieven voor kennisgeving aan te nemen;

2. de volgende brieven:
- een, van de minister van Justitie, inzake Maximale versterking van de effectiviteit van opsporing en toezicht, zulks met inachtneming van het grondwettelijk gewaarborgde recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (27613);
 - een, van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, over een kwaliteitsstelsel voor onderwijs personeel (27400-VIII, nr. 61);
 - een, van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, ten geleide van de eerste voortgangsrapportage "uitvoering Onderwijskansenbeleid" (27020, nr. 23);
 - een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van de geannoteerde agenda van de Milieuraad van 8 maart 2001 (21501-08, nr. 126);
 - twee, van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, te weten:
 - een, over pensioenrechten van ex-dwargarbeters (25839, 27420, nr. 22);
 - een, inzake Evaluatie Wet boeten,

Lijst van ingekomen stukken

maatregelen en terug- en invordering Sociale Zekerheid (27609);
een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over de uitbreiding van de opleidingscapaciteit verloskunde (27401, nr. 49);
een, van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over de AWBZ (24036, 26631, nr. 202).

Deze brieven zijn al gedrukt en rondgedeeld;

3. de volgende brieven:

een, van de minister van Buitenlandse Zaken, inzake zelf-evaluatie individuele ambtsberichten;
een, van de minister van Justitie, inzake onderzoek relatie huiselijk geweld en straatgeweld;
een, van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, inzake het rapport van de werkgroep aanpak arbeidsmarkt-knelpunten collectieve sector;
een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, inzake uitstel brief van de Landelijke Coördinatiestructuur Infectieziektebestrijding (LCI);
een, van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ten geleide van het boek "Vrijwilligerswerk wereldwijd".

De voorzitter stelt voor, deze brieven door te zenden aan de betrokken commissies en niet te drukken;

4. de volgende brieven:

een, van R. van Pelt, inzake stop prijsopdrijving, woensdag 21 maart eerste fileloze dag;
een, van M.S. Haque, inzake weigering visum;
een, van Hoogheemraadschap van Rijnland, inzake teveel bestrijdingsmiddel Carbendazim in Duin- en Bollenstreek;
een, van R.H. Djojowikromo, inzake ontslaggronden ingevolge het Algemene Militair Ambtenaren Reglement.

De voorzitter stelt voor, deze brieven door te zenden aan de betrokken commissies;

5. een brief van B.M. Liberg, inzake de binnenlandse veiligheidsdienst.

Deze brief ligt op de griffie ter inzage.